

■ Займець голас

ДА МОЛАДЗІ АБЯЦАЮЦЬ ПРЫСЛУХАЦА

Першае пасяджэнне Рэспубліканскага маладзёжнага савета пры міністры адукацыі адбылося ў сценах галоўнага адукацыйнага ведамства.

— Амаль год мы ішлі да таго, каб стварыць калегіяльны грамадскі орган, які будзе дапамагаць нам у вырашэнні актуальных пытанняў у галіне маладзёжнай палітыкі. Менавіта маладыя людзі шмат у чым вызначаюць не толькі сучаснасць, але і нашу будучыню. Маладзё — наш стратэгічны і кадравы рэсурс. Сёння на вас робіцца вельмі вялікая стайка, — падкрэсліў міністр адукацыі Міхаіл ЖУРАЎКОЎ, звяртаючыся да членаў савета. — Сам факт аб'яўшчэння 2015-га годам маладзё свядчыць аб тым, што дзяржава давае сучаснаму пакаленню і падтрымлівае маладзёжныя ініцыятывы.

Міністр прапанаваў, каб савет як мага хутчэй распачаў сваю працу і паставіў перад яго ўдзельнікамі адразу два пытанні для разгляду: далучыцца да ўдзелу ў выбары маладзёжнай сталіцы Беларусі, а таксама прысвяціць маладзёжнай палітыцы адну з секцый на форуме рэгіёнаў Беларусі і Расіі, які пройдзе ў чэрвені 2016 года.

Старшынёй савета была выбрана **дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу, член Пастаяннай камісіі па заканадаўстве Ірэна КЛЯШЧУК**. Яна адзначыла, што «ўдзел у савете — гэта не толькі шанец праявіць сябе, але і экзамен на сталасць, магчымасць падтрымаць не толькі асобнага чалавека, а ўсё грамадства».

— Стварэнне такога савета вельмі своечасовае, бо ў цэнтры нашай увагі будуць праблемы і працоўнай маладзё, і навучэнскай, — падкрэсліла Ірэна Кляшчук.

Яна заклікала членаў савета больш актыўна прапаноўваць новыя формы работы з маладзё і агучваць ініцыятывы.

Рэспубліканскі маладзёжны савет пры міністры адукацыі плануе ўносіць прапановы па ўдасканаленні заканадаўства, абмяркоўваць актуальныя пытанні і праблемы, выпрацоўваць прапановы і рэкамендацыі па пытаннях дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі, спрыяць узаемадзейню арганізацый і дзяржаўных структур, якія працуюць з маладзё.

У склад савета ўвайшлі прадстаўнікі дзяржаўных органаў, грамадскіх аб'яднанняў і прафсаюзных арганізацый, вучнёўскай і студэнцкай маладзё, маладыя педагогі і навукоўцы, работнікі навуковых арганізацый.

Надзея НІКАЛАЕВА. nikalaeva@zviazda.by

■ Пераемнасць

МІНУЛАЕ НІКУДЫ НЕ ЗНІКАЕ...

Цяжка нават назваць тое шчыльнае пачуццё, з якім назіраю, як паэтэса Соф'я Шах гутарыла са сваёй першай настаўніцай Марыяй Фёдарунай Бачурай — у тым жа класе, мабыць, седзячы за тым жа сталом Азарыцкай школы, праз 35 гадоў пасля развітання з ёю. Аднолькавы адчуванні часавага суму засяроджваліся ў вачах былой вучаніцы і настаўніцы. Гаворка ішла не толькі аб шматлікіх паэтычных кнігах санетнага жанру, якімі цікавілася Марыя Фёдаруна, але і пра жыццёвыя акалічнасці, здаецца, вельмі хуткіх пазашкольных гадоў. Я ж спяшаюся з дапамогай фотаапарата «занатаваць» моманты ўзнёсла-хвалючай сустрэчы.

ШМАТ было і іншых уражанняў ад майго першага знаёмства са школай, але тая гутарка надала ім менавіта настальгічную танальнасць. Яна пераконвала ў тым, што мінулае нікуды не знікае, яно застаецца ў сённяшнім.

Думаю аб гэтым і цяпер, калі збіраюся на святкаванні 150-годдзя школы. Няма ўжо, на вялікі жаль, Марыі Фёдаруны Бачурай, Рыгора Мікалаевіча Басякова, Надзеі Сямёнаўны Казакевіч і многіх іншых яе былых настаўнікаў. Але ёсць яшчэ, дзякуй Богу, з кім сустрэцца і пагутарыць. Неяк неспадзявана школьныя сябры Соф'і Мікалаеўны Шах сталі і маімі. Ды і сама школа з яе засяроджанасцю на пераёмнасці часу робіцца чымсьці вельмі блізкай. Вучыцца ў такой, якая памятае, што ёй 150 гадоў, зусім не тое, што ў звычайнай ці нават незвычайнай, узведзенай надаўна.

Заўжды прыемна пераканацца, што менавіта тут нейкім чынам захоўваецца духоўнае паветра часу. І справа не толькі ў тым, што сцены вестыбіюла запоўнены фотаздымкамі і тэматычнымі стэндамі, што там ёсць месца тэксту гімна школы і яе гербу...

Трохпавярховы цагляны будынак, узведзены ў студзені 1962 года, нібыта ўвабраў у сябе нешта вельмі істотнае ад усіх папярэдніх. І калі б нават не ведаў, што першым з іх быў той, у якім 5 кастрычніка 1865 года адкрылася народнае вучылішча, то самі сцены з іх інфармацыйнымі стэндамі падказалі б.

Вось выпіска з «Памятнай кнігі Віленскай навучальнай акругі», якая сведчыць, што размяшчалася яно ў грамадскім доме, а фінансавалася з дзяржаўнай і сялянскай абшчынай казны. Першымі навучэнцамі былі 34 хлопчыкі і 5 дзяўчынак. Не забыліся і пра выкладчыка, выпускніка Нясвіжскай настаўніцкай семінарыі Ігнація Пятровіча Ліпніцкага. Між іншым, па прозвішчах, з якімі знаёмімся, можна скласці асобасную біяграфію сённяшняй школы. У 1918 годзе сюды прыйшоў таксама выпускнік гэтай семінарыі Кірыла Сысоевіч Лучкоў разам з жонкай Марыяй Сяргееўнай і яе сястрой Аленай Сяргееўнай Шаблінскай — настаўнікамі пачатковых класаў. Тады ж ён узначаліў аддзел адукацыі Азарыцкага валаснога ва-

енна-рэвалюцыйнага камітэта. Гэта пры яго непасрэдным удзеле былі створаны новыя школы ў вёсках Азарыцкай воласці, а ў Азарычах яшчэ адкрыта і пачатковая яўрэйская, пачалася ліквідацыя непісьменнасці мясцовага насельніцтва. Менавіта ён потым ператварыў царкоўна-прыходскую школу ў беларускую агульнаадукацыйную — спачатку пяці-, пасля сямігадовую, а ў 1936-м — у сярэднюю. Кіраваць ёю і выкладаць біялогію Кірыла Сысоевіч вярнуўся і пасля вайны. За шматгадовую адукацыйную працу быў удастоены найвышэйшай узнагароды ССРСР — ордэна Леніна.

УГАДЫ Вялікай Айчыннай ці не ўсе выпускнікі школы пайшлі на фронт або ў партызаны. Цяпер мы ведаем, што 34 з іх загінулі. Сярод тых, хто вярнуўся з узнагародамі, — Мікалай Сямёнавіч Цяслюк, Васіль Мікалаевіч Паўлоўскі, Міхаіл Сяргеевіч Ботка... Нельга не прыгадаць Аркадзя Сямёнавіча Шаблінскага. У 1939 годзе ён скончыў 10 класаў і паступіў у Маскоўскі аўтамеханічны інстытут. Прайшоў усю вайну ад яе пачатку. Перамогу сустрэў у Прусіі. За адвагу і гераізм узнагароджаны шматлікімі медалямі і ордэнамі. Вярнуўшыся ў Маскву, паступіў у Ваенна-тэхнічную артылерыйскую акадэмію імя Дзяржынскага (зараз Ваенная акадэмія ракетных войскаў стратэгічнага прызначэння імя Пятра Вялікага). Пасля заканчэння амаль чатыры дзесяцігоддзі аддаў выкладчыцкай працы ў гэтай жа навучальнай установе. Стаў доктарам тэхнічных навук, прафесарам. Па яго падручніках курсанты акадэміі вучацца і зараз. Яму прысвоена воінскае званне генерал-маёр. На вялікі жаль, у 1994-м загінуў пры выпрабаванні новых ракет стратэгічнага прызначэння... А колькі іншых лёсаў можна было б прыгадаць!

Між тым, эстафету педагогічнага і дырэктарскага клопату пасля Кірылы Лучкова пераймалі Залесін, Педрын, Гуло, Цяслюк, Штуркар, Каліноўскі, Ігнацьева, Мішчанкоў, Гаруля... 20 гадоў такога працоўнага энтузіязму аддаў школе ініцыятар-краязнавец, настаў-

Калектыў Азарыцкай сярэдняй школы.

нік гісторыі Уладзімір Лазаравіч Макароў. Архіўныя дакументы аб дарэвалюцыйным і саветскім часе школы, аб Азарыцкім лагеры смерці, фотаздымкі, дакументы, успаміны аднапалчан і родзічаў аб Героі Савецкага Саюза Зінаідзе Самсонавай, успаміны азарычан — ветэранаў вайны і многае іншае — яго вялікі ўклад у стварэнне ў школе краязнаўчага музея. Потым да гэтай працы далучыліся Сяргей Аркадзевіч Пуцікаў, Рыгор Мікалаевіч Басякоў, Валянціна Рыгораўна Клім, Вера Уладзіміраўна Навіцкая, іншыя настаўнікі. А неўзабаве пры падтрымцы Рэспубліканскага фонду ўзаемаразумення і прымірэння з'явіўся школьны музей «Памяці ахвяр Азарыцкага лагера смерці», якім таленавіта кіравала настаўніца гісторыі Ірына Леанідаўна Міхайлава.

ВОСЬ ужо 21 год цудоўнай пераёмніцай Макарова на дырэктарскай пасадзе з'яўляецца выдатніца адукацыі Беларусі Тацяна Пятроўна Цяцерыч — не менш руплівая зборніца гістарычнай спадчыны. Шмат было ў нас сустрэч з гэтым засяроджаным на школьных турботах чалавекам. Але іх будзённасць не здолела пазбавіць яе святочнасці адчування штодзённай педагогічнай працы. Дырэктарская строгаасць нейкім здзіўным чынам спалучаецца ў ёй з умерненнем надаць творчую свабоду і настаўнікам, і вучням. Трэба было бачыць, якім сюрпрызам для выкладчыкаў станавіліся вучнёўскія капуснікі, канцэрты, дні прафесійных настаўніцкіх свят. І ўсё гэта — праз патрыятычнае ўспрыманне не толькі школы, але і роднага пасёлка. Вось чаму так натуральна ўпісалася ў сцены роднай школы карцінная галерэя з жывапісных твораў Соф'і Шах, якія ўвасобілі менавіта прыгажосць родных аза-

рыцкіх краявідаў. І кожны з іх — не толькі ў фарбах, але і ў паэтычных радках.

Школу скончылі каля трох тысяч азарычан і жыхароў навакольных вёсак. Больш за 80 залатых і сярэбраных медалёў было ўручана найлепшым. Школьныя сцены захавалі памяць пра многіх з іх. Вось з фотаздымка пазірае на нас старшы выкладчык Беларускай эканамічнай акадэміі Уладзімір Пігуль. Побач намеснік міністра меліярацыі Іван Бярдзічэвец, старшы выкладчык Белдзяржуніверсітэта Віктар Ахраменка, загадчык кафедры фізікі і матэматыкі гэтай жа навучальнай установы Іван Казлоў, першы прарэктар БНТУ, доктар тэхнічных навук, прафесар Фёдар Панцялеенка, былы намеснік старшыні Дзяржкантролю, потым першы намеснік міністра сельскай гаспадаркі Аляксандр Пракопаў, кандыдат біялагічных навук Павел Белы...

Гэта асабістыя дасягненні. А ёсць і калектыўныя. Школа неаднаразова станавілася пераможцай разнастайных конкурсаў і спаборніцтваў, прадметных алімпіяд, канферэнцый, удзельніцай і прызёрам ВДНГ ССРСР, адзначалася самымі рознымі ўзнагародамі. Гонар навучальнай установы сёння памнажаюць выдатныя педагогі, якія не абмяжоўваюцца абавязковымі вучэбнымі праграмамі. Распрацоўваюць дадатковыя: па асновах камп'ютарнай адукацыі, прававодства, краязнаўства, асновах псіхалагічнага навучання, здаровам ладзе жыцця, па інтарэсах і па ўсіх факультатывных прадметах... Дзякуючы пераёмнасці захоўваецца далучанасць да 150-гадовай гісторыі школы — незвычайнай па сваім духоўным і творчым абліччы.

Ізяслаў КАТЛЯРЦОЎ

■ Сацыяльныя праекты

УКЛЮЧАЙСЯ!..

Каб вучань з аўтызмам не стаў «шокам» для школы

Дзве вышэйшыя ўзнагароды шостага рэспубліканскага конкурсу сацыяльных праектаў Social Weekend атрымалі праекты, скіраваныя на ўключэнне дзяцей з інваліднасцю ў соцыум.

Са 140 дапушчаных да этапу «Народнае галасаванне» праектаў да фіналу дайшлі 15 самых актуальных і перспектывных. Найлепшымі былі прызнаны праекты «Каманда «Крылы Анёлаў», які атрымаў Гран-пры і 30 млн рублёў, і «Інклюзія АНЛАЙН» міжнароднай дабрачыннай грамадскай арганізацыі «Дзеці. Аўтызм. Бацькі».

Сутнасць праекта «Каманда «Крылы Анёлаў» заключаецца ў стварэнні спартыўнай каманды, якая складаецца з фізічна здаровых людзей і дзяцей-інвалідаў. Удзел апошніх у спартыўных спаборніцтвах забяспечваецца выкарыстаннем адмысловых гончых прыстасаванняў — калясак, велапрычэпаў, лодак і г.д.

— Мы хочам, каб дзеці з інваліднасцю, а таксама іх бацькі ўдзельнічалі не ў нейкіх арганізаваных толькі для інвалідаў мерапрыемствах, а ў спартыўных спаборніцтвах і любых іншых актыўных відах дзейнасці разам з усімі, — падкрэслівае **Дзмітрый ЦІМАШКОЎ, аўтар праекта і заснавальнік сацыяльна-дабрачыннай спартыўнай установы «Каманда «Крылы Анёлаў»**. — Гэта дапаможа дабаць да спагады, якая звычайна суправаджае «тэму інвалідаў», пазітывных эмоцый і пашпяхова ўзаемадзейняння.

Ідэя стварэння каманды з'явілася ў аўтара праекта пасля таго, як ён сам прабег 21 кіламетр «Мінскага паўмарафону — 2015» разам са сваёй дачкой, васьмігадовай Ліліяй, штурхаючы яе ў калясцы перад сабой. Задума вельмі хутка знайшла водгук у іншых людзей, і сёння каманда ўжо рэальна існуе, трэніруюцца і рыхтуецца да ўдзелу ў найбліжэйшых бегавых спаборніцтвах.

Уладальнікам Прызых глядацкіх сімпатый і 50 млн рублёў стаў праект «Інклюзія АНЛАЙН».

— Мы жадаем, каб вучань з аўтызмам мог прыйсці ў школу па месцы жыхарства, і ні для яго, ні для школы гэта не стала шокам, — расказвае **кіраўнік праекта Ірына ДЗЯРГАЧ**. — У мінскіх агульнаадукацыйных школах ужо сталі адкрывацца класы для дзяцей з аўтызмам, якія працуюць па прынятай у свеце інклюзіўнай мадэлі. А ў верасні такіх дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту прыняла мінская школа №187. Але па-за межами сталічнай кальцавой дарогі ўсё інакш: семі з невялікіх гарадоў вымушаны пагаджацца на надомнае навучанне, паколькі ні педагогі, ні псіхолагі не валодаюць неабходнымі ведамі, каб паспяхова працаваць з такімі вучнямі.

Ідэя стварэння каманды з'явілася ў аўтара праекта пасля таго, як ён сам прабег 21 кіламетр «Мінскага паўмарафону — 2015» разам са сваёй дачкой, васьмігадовай Ліліяй, штурхаючы яе ў калясцы перад сабой.

Рэгіянальных спецыялістаў трэба рыхтаваць. Пажадана ў зручны для іх час. Сутнасць нашай ідэі — арганізаваць сістэму бясплатнага дыстанцыйнага навучання для педагогаў, дафекталагаў, псіхолагаў, цыютараў і бацькоў дзяцей з аўтызмам.

— А яшчэ ў нашым курсе ёсць эксклюзіўны бонус: у сярэдзіне снежня мы запускаем праграмны прадукт «Камунікатар для дзяцей і дарослых з аўтызмам». Выкладзем яго ў адкрытым доступе, а на сваіх вэбінарах навучым, як максімальна выкарыстоўваць магчымасці распрацоўкі, — дадала Ірына Дзяргач. — Таму запрашаем усіх, хто ўсведамляе важнасць праекта «Інклюзія АНЛАЙН», паўдзельнічаць у стварэнні яго матэрыяльнага падмурка, наведваючы нашу старонку на краўдфандзінгавай платформе «Вулей».

Надзея НІКАЛАЕВА.

nikalaeva@zviazda.by